

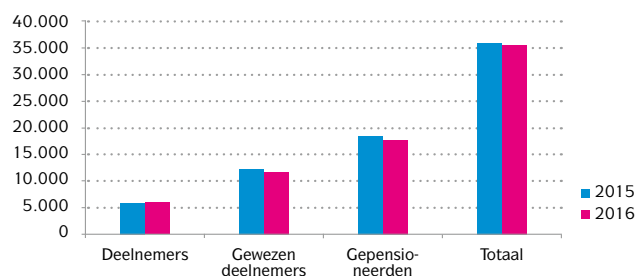
Jaarverslag 2016 in vogelvlucht

2016 was een jaar van financiële turbulentie. Net zoals alle pensioenfondsen hadden we veel last van de historisch lage rente. In deze bijlage kijken we terug op 2016 en vatten we de belangrijkste ontwikkelingen kort samen. Wilt u alle details over 2016 weten? Lees dan het volledige jaarverslag. U vindt dit verslag op onze website: www.pensioenfondsapf.nl.

1. Hoe was ons fonds samengesteld in 2016?

Wie zijn aan APF verbonden? Dat zijn deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Tellen we deze drie groepen bij elkaar op, dan zien we dat het totale aantal iets daalde: van 35.647 naar 35.038.

- Na een aantal jaren van daling steeg het aantal actieve deelnemers iets: van 5.665 in 2015 naar 5.693 in 2016. Er kwamen dus meer medewerkers in dienst bij AkzoNobel dan dat er vertrokken.
- Het aantal gewezen deelnemers (oud-medewerkers die ooit pensioen opbouwden bij APF) nam af van 11.981 in 2015 naar 11.588 in 2016. Sommigen namen hun

APF-pensioen mee naar een nieuw pensioenfonds (de zogenoemde waardeoverdracht), andere gewezen deelnemers gingen met pensioen.

- Ook het aantal pensioengerechtigden daalde iets: van 18.172 in 2015 naar 17.757 in 2016. De afgelopen jaren zat het aantal gepensioneerden steeds boven de 18.000.

2. Onze financiële situatie: hoe deden we het in 2016?

In 2016 werd onze financiële gezondheid slechter. Maand na maand daalde de beleidsdekkingsgraad. Eind december 2016 stond deze op 99,2%. Hierdoor is er sprake van een tekort. Dat betekent dat onze dekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad die De Nederlandsche Bank (DNB) van ons verlangt. De voornaamste verklaring voor de daling van de dekkingsgraad ligt in de sterk gedaalde marktrente.

Vanwege de lage dekkingsgraad was het niet mogelijk om de pensioenen van deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden per 1 januari 2017 te verhogen met een toeslag.

Uit ons herstelplan (zie voorpagina van het APF Bericht) blijkt dat we in 2017 geen aanvullende maatregelen hoeven te nemen. De hersteltermijn is 10 jaar en de effecten zijn pas op langere termijn merkbaar. Deze relatief lange periode zorgt ervoor dat de gevolgen voor alle deelnemers beperkt blijven. Het ziet er naar uit dat we ook de komende jaren geen toeslag kunnen verlenen. Het is aan het bestuur om dat te beslissen. Dat wordt steeds aan het eind van het kalenderjaar beoordeeld. Dan zien we of we op koers liggen met het herstelplan en of we sterk genoeg zijn om toeslag te verlenen.

3. Lage rente heeft veel invloed maar resultaten zijn positief

De rente bereikte in 2016 de laagste stand ooit. Slecht nieuws dus. Dat komt vooral door de rekenregels die de overheid hieraan koppelt. De overheid dwingt pensioenfondsen rekening te houden met het feit dat de rente nog lang laag kan blijven. Bij de berekeningen die pensioenfondsen maken voor de verre toekomst (over 50 jaar en verder) pakt die lage rekenrente negatief uit. Dat is terug te zien in de dekkingsgraad die in 2016 een duidelijke daling laat zien.

Mooi rendement voor onze beleggingen

Onze beleggingen leverden in 2016 een rendement op van 7,7%. In 2015 lieten de beleggingen juist een lichte daling zien (-0,8%). In de eerste maanden van 2016 zag het er niet best uit. De wereldwijde aandelenmarkten kenden een slechte start. Plotseling ontstond er angst voor een wereldwijde economische terugval. Ook de rente daalde verder. ▶

Tegen de zomer kreeg het optimisme weer de overhand, omdat de economische groei flink bleek mee te

vallen. Uiteindelijk wisten we met onze beleggingen nog een heel behoorlijk rendement te behalen.

4. Risico's: van rente tot IT, hoe gaan we er mee om?

Een pensioenfonds is voor een deel te vergelijken met elke andere organisatie. Ook wij kunnen getroffen worden door brand, fraude, arbeidsongevallen, personeelsverloop, uitval van het administratiesysteem, aansprakelijkheidsclaims en imagoschade. Daar bovenop hebben we natuurlijk ook onze financiële risico's. In de volle breedte hebben we, zo ver dat mogelijk is, maatregelen genomen om de effecten op de bedrijfsvoering of onze financiële situatie te beperken.

In 2016 besteedde APF veel aandacht aan de risico's waaraan ons pensioenfonds bloot staat. Specifiek de IT- en renterisico's hadden onze aandacht.

IT-risico

Dit is een steeds groter risico. Cybercrime speelt daarbij een belangrijke rol. Hoe kan het fonds ervoor zorgen dat de IT-beveiliging goed op orde is zodat de kans op cyber-

crime zo klein mogelijk is? Daarvoor is een informatie-beveiligingsbeleid opgesteld waarin allerlei eisen en maatregelen staan op het gebied van IT. Deze eisen en maatregelen worden met de partijen waar het fonds mee samenwerkt besproken, vastgelegd en periodiek gecontroleerd. Op die wijze wordt de kans op cybercrime zo klein mogelijk gemaakt.

Renterisico

Dit is het risico op aanhoudend lage rente. Als we ons volledig tegen het hoge renterisico zouden indekken, moeten we zeer hoge pensioenpremie's aan de werkgever vragen. Dat is niet reëel. We kiezen er net als de meeste pensioenfondsen voor om het renterisico voor een deel af te dekken. Dit doen we door beleggingen te kopen waarvan de waardeontwikkeling samenhangt met de wijziging in de rente, zoals obligaties en renteswaps.

5. Oog voor kosten

Een zo goed mogelijk pensioen tegen zo laag mogelijke kosten. Dat is het doel van APF. Elke euro die we aan kosten uitgeven, kunnen we niet uitkeren als pensioen. Vandaar dat het bestuur de kosten uitermate kritisch volgt. Ook staan helderheid en duidelijkheid over de kosten hoog in het vaandel.

In het jaarverslag maken we onderscheid in de kosten voor pensioenbeheer en vermogensbeheer. Denk bij pensioenbeheer aan de kosten die het fonds maakt voor een goede uitvoering van de pensioenregeling, zoals administratiekosten, bestuurskosten, kosten voor communicatie, helpdesk, controle- en advieskosten en accountantskosten. Kosten voor vermogensbeheer zijn kosten die APF maakt om het vermogen te kunnen beleggen.

Wilt u inzicht in alle kosten die we maken? Bekijk daarvoor het volledige jaarverslag. In dit verkorte jaarverslag vindt u alleen de kerncijfers.

Kosten van de uitvoering: € 4,6 miljoen, per verzekerde € 131

De uitvoeringskosten zijn minimaal gestegen. Deze stijging werd vooral veroorzaakt doordat pensioenfondsen per 1 januari 2016 BTW moeten betalen voor de uitvoeringswerkzaamheden. Per deelnemer komt de stijging van de kosten neer op € 5 per jaar.

Kosten vermogensbeheer: € 22,9 miljoen

Jaarlijks beoordeelt APF of de kosten in relatie tot het belegd vermogen acceptabel zijn. Hiervoor kijkt APF onder meer naar het IBI Benchmark onderzoek. Hierbij zijn de vermogensbeheerkosten van vergelijkbare pensioenfondsen naast elkaar gelegd. APF wijkt niet af van het gemiddelde. De beheerskosten zijn in 2016 lager uitgevallen (als gevolg van onderhandelingen), daar tegenover staat dat de performance gerelateerde kosten zijn gestegen (de beleggingsresultaten waren in 2016 hoger dan in 2015).

Transactiekosten: € 6,3 miljoen

Transactiekosten zijn kosten die het pensioenfonds betaalt voor de uitvoering van de aan- en verkoop van effecten. Deze kosten zijn gedaald, omdat er minder transacties zijn uitgevoerd.

